

Is Giedriaus Paulausko parodos „Laisvės kariai“ atidarymo. S. Butrimienės nuotraukos

Trumpai

• 2019 m. Knygos meno konkursui, kurį kasmet organizuoja Kultūros ministerija, buvo pateikta 111 leidinių. Lietuvos leidyklų išleistas knygos vertintos pagal meninio apipavidalinimo ir leidybinio-polygrafinio atlikimo kriterijus. Pagrindinę metų premiją laimėjo Laura Grigaliūnaitė už originalų tarpdalykinio projekto rezultatų portcikimą Linos Michelkevičės ir Vytauto Michelkevičiaus knygoje „Diagraminės vaizduotės atlasas: žemėlapiai tyrimuose, menų ir edukacijoje / Atlas of Diagrammatic Imagination: Maps in Research, Art and Education“ (išleido VDA leidykla, spausdino UAB BALTO-print). Mėno leidinių (monografijos, katalogai, albumai) temineje grupėje premiją pelnė Laura Grigaliūnaitė ir Julijus Balčikonis už skirtingų objektų visumos suvaldymą knygoje Karolina Jakaitė „Šaltojo karo kapsulė. Lietuvių dizainas Londone 1968“ (išleido leidykla „Lapas“). Bibliofilinių ir eksperimentinių leidinių grupėje už inovatyvių istorinių knygos formų pritaikymą knygoje Johan Huizinga. „Viduramžių ruduo“ (išleido VšĮ Aukso žuvis, spausdino UAB BALTO-print) įvertinta Agnė Dautartaitė-Krutulė. Mėno leidinių grupėje už tipografijos vizualumą knygoje „X, Y, Z“ (išleido UAB „Ivaizdžio pasaulis“, spausdino UAB BALTO-print) diplomą pelnė prof. Aušra Lisauskienė. Apdovanojimai įteikti Vilniaus knygų mugės metu • Sausio mėnesį Akademijoje vykdyta apklausa dėl psichosocialinių rizikos veiksnių ver-

tinimo. Apibendrinus padalinių darbuotojų užpildytų anketų duomenis, nustatyta, kad bendras psichologinio streso įvertinimas Akademijoje yra priimtinas. „Priimtina rizika – rizika, kuri laikoma nereikšminga arba tampa nereikšminga taikant prevencijos priemones“, – sakoma išvadoje. Tai yra geriausias įmanomas įvertinimas • Dr. Tojanos Račiūnaitės vadovautos VDA Dailės istorijos ir teorijos katedros magistrantės Dalia Aleksandravičiūtė ir Aistė Žvinytė apdovanotos LMA premijomis už geriausius aukštųjų mokyklų studentų mokslinius darbus. Apdovanojimai įteikti Vasario 25 d. LMA posėdžio metu • Vasario 17-ąją, švenčiant Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje (LMTA) pirmą kartą įteikta M. K. Čiurlionio draugijos ir Vasario 16-osios fondo įsteigta M. K. Čiurlionio stipendija-paskata (5000 eurų) jauniems kūrėjams. Pirmieji stipendijos-paskatos laureatai – VDA magistrantė, grafikė Viltė Žumbakytė ir LMTA studentas, kompozitorius Mantvydas Pranulis • Paminėdami svarbiausias Lietuvai datas – Vasario 16-tąją ir Kovo 11-ąją – VDA Vilniaus fakulteto Grafinio dizaino katedra, bendradarbiaudama su Lietuvos kariuomene ir siekdama įprasinti šių šventinių datų minėjimą, Vilniaus viešojoje erdvėje, ant šimtmetės skelbimų kolonos, šalia „Titaniko“ pastato, miestiečiams pristatė komunikacinius plakatus, skirtus Lietuvos kariuomenei •

AKADEMIJOS ŽMONĖS

2019 m. Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatas grafikas prof. Albertas Gurskas

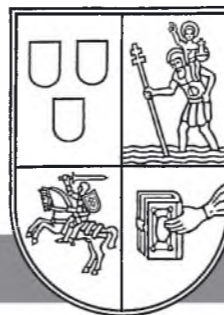

2019 m. Lietuvos mokslo premijos laureatė menotyrininkė dr. Tojana Račiūnaitė. V. Jankausko nuotraukos

LIETUVIŲ DAILININKAI

Tapytojas Kanutas Ruseckas (1800 02 22–1860 09 02). Autoportretas. 1840. LDM

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 2(302) 2020 VASARIS

Iškilmės pradeda VDA choras

VASARIO 19-osios IŠKILMIŲ AKIMIRKOS V. Jankausko nuotr.

Kristina Sabaliauskaitė Garbės daktaro regalijomis dabina VDA Senato pirmininkė doc. Marija Marcelionytė-Paliukė ir jos pavaduotojas prof. Petras Mazūras

Birutei Žilytei skirtą Garbės profesores diplomą priima dr. Jolita Liškevičienė

Žodį apie Kristiną Sabaliauskaitę taria prof. Aleksandra Aleksandravičiūtė

VDA Garbės daktarė Kristina Sabaliauskaitė

Parodos Baltajame koridoriuje

Naują Garbės daktarę sveikina dr. Irena Valiūnaitė

Pasiklausyti K. Sabaliauskaitės viešos paskaitos susirinko gausi publika

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Vasaris

- 4 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Idos-Lovisos Rudolffson (Švedija) paroda „Ode To The Mendel“
- 5 d. VDA bibliotekoje pristatoma Linos Michelkevičės ir Vytauto Michelkevičiaus monografija „Diagraminės vaizduotės atlasas. Žemėlapiai tyrimuose, mene ir edukacijoje“
- 6–7 d. VDA dalyvauja parodoje „Studijos 2020“ Litexpo
- 7 d. Tamošaičių galerijoje atidaroma mezginių paroda „Protėvių ženklai tradicinėje tekstilėje: riešinės ir pirštinės“
- 11 d. Startuoja atnaujintas Dailės istorijos ir teorijos katedros inicijuotas viešų paskaitų ciklas „Aktualioji dailėtyra“
- 11 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Kauno fakulteto jaunųjų tapytojų darbų paroda „Jauna Kauno tapyba'20“
- 17 d. Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje VDA ir LMTA bendruomenių

Vilniaus knygų mugėje apdovanojama gražiausia 2019 metų knyga

Vilniaus knygų mugėje dr. Karolina Jakaitė kalba apie savo knygą „Šaltojo karo kapulė“

atstovai mini Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, įteikiamos M. K. Čiurlionio stipendijos-paskatos

- 17 d. VDA Kauno fakultete atidaroma šio fakulteto Tapybos katedros studentų paroda „Nebylios istorijos“
- 18 d. Telšių galerijoje atidaroma prof. Laimos Kėrienės juvelyrikos ir metalo meno paroda „O, Pozicija“
- 19 d. Iškilmingas VDA Senato posėdis. Jo metu dailininkei Birutei Žilytei-Steponavičienei už nuopelnus vizualinei kultūrai suteikiamas VDA Garbės profesorės vardas, o rašytojai Kristinai Sabaliauskaitei už menotyros žinių sklaidą ir naujų spalvų suteikimą lietuvių istoriniam romanui suteikiamas VDA Garbės daktarės vardas. Po iškilmingo Senato posėdžio Garbės daktarė Kristina Sabaliauskaitė skaito viešą paskaitą „Žodžių kalba, vaizdų kalba: dailės ir literatūros svarba šiandienos pasaulio kisme“
- 20 d. VDA lankosi ponija Diana Nausėdienė. „Titanike“ atidaroma dizainerio

Idos-Lovisos Rudolffson parodoje

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS TARYBOJE

Posėdis vyko 2020 m. vasario 27 d. neakivaizdiniu būdu, balsuojant elektroniniu paštu. Taryboje yra 9 nariai. Elėktroniniu paštu balsavo 7 Tarybos nariai.

Svarstytas Rektorės teikimas dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją su prašymu investuoti valstybės turtą į Vilniaus dailės akademiją.

Buvo pažymėta, kad klausimas buvo nagrinėtas VDA Senate ir pateiktas VDA Senato nutarimas nagrinėjama klausimu. Visus norinčius su klausimu plačiau supažindino rektorės pavaduotojas ūkiui Virgilijus Kireilis.

Nutarta: 1. Pritarti sprendimui kreiptis į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją ir pateikti Studijų infrastruktūros modernizavimo VDA Kauno fakultete investicinį projektą; 2. Tvirtinti pridedamą viešosios įstaigos Vilniaus dailės akademijos pagal valstybės turto patikėjimo sutartį valdomo nekilnojamojo turto, investuojamo didinant viešosios įstaigos Vilniaus dailės akademijos savininko kapitalą, sąrašą; 3. Pasiiekti Studijų infrastruktūros modernizavimo VDA Kauno fakultete investicinio projekto tikslus ir prisiimti šio projekto finansinę riziką.

Atidaroma paroda „Jauna Kauno tapyba'20“

Giedriaus Paulausko paroda „Laisvės kariai“ 20–23 d. VDA leidykla dalyvauja Vilniaus knygų mugėje

24–27 d. Varšuvos Aleksandro Zelwerowiczaus teatro akademijos, Balso togos padalinio dėstytojas, teatro istorikas, recenzentas ir kritikas dr. Karolis Suszczyński, į Vilnių atvykęs pagal Erasmus programą, VDA („Titanike“) skaito paskaitų ciklą „Šiuolaikinis Lenkijos lėlių teatr-

Parodos „Revizija“ fragmentas

Parodoje „Illumine/Interpretations“

ras suaugusiam žiūrovui“

25 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Irinos Peleckienės paroda „Illumine/Interpretations“

25 d. „Titanike“ atidaroma XX a. 5–6 dešimtmečių tapybos paroda „Revizija“ iš VDA muziejaus fondų

27 d. ŠMC skaitykloje VDA vizituojantis kuratorius ir edukatorius, Utrechto menų universiteto dekanas ir meninio tyrimo prof. Henkas Slageris skaito paskaitą „Post-Research Turn“ („Kas gali nutikti po tyrimo posūkio mene“)

VDA Senųjų rūmų I aukšto ekspozicinėje erdvėje veikia VDA Atvirosios dailės, dizaino ir architektūros mokyklos mokinės Ugnės Salienės fotografijų paroda „Keliaujančios širdys“

Purpuro raudonis arba kalba, pasakyta sveikinant Garbės profesorę Birutę Žilytę

Šiandien, 2020 m. vasario 19 d., iškilmingame Vilniaus dailės akademijos senato posėdyje, kuriame dailininkei Birutei Žilytei yra suteikiamas garbės profesorės vardas, aš, čia sakydama šią trumpą kalbą, prisiminiu dar XVII a. viduryje parašytą žymaus anglų filosofo ir politikos teoretiko Tomo Hobbo kūrinių „Leviatanas“ (1651), kuriame jis kalba apie stabilios valstybės vieneta – visuomenę, ir apie kiekvieną žmogų, kaip labai svarbų jos individą. Jis valstybę ir jos piliečius prilygino didžiuliam politiniam kūnui, kurie pajungti ir veikiami vienos idėjos, tampa didžiule jėga ir galybe. Būtent šiandien, mes Vilniaus dailės akademijos bendruomenė ir esame tas didžiulis kūnas, vienijantis visus savo narius vienu – menu – tikslui.

Apie vieną naują jos narę – Garbės profesorę Birutę Žilytę – galima papasakoti dviem būdais – tradiciškai ir ne, bandysiu kalbėti dvejopai. Tradiciškai būtų taip, kaip dažniausiai yra rašoma apie dailininkus jų biografijose. Birutė Janina Grasilda Žilytė Steponavičienė yra lietuvių dailininkė grafikė ir knygų iliustruotoja. Gimė 1930 m. birželio 2 d. Nainiškių kaime, Miežiškių seniūnija, Panevėžio apskrityje. 1949–1956 m. studijavo grafiką Valstybiniame dailės institute, dabar Vilniaus dailės akademija. Baigusi mokslus, ji pradėjo aktyviai kurti, dalyvauti parodose Lietuvoje ir užsienyje, daugiausia kūrė iliustracijas vaikų knygoms Valstybinės grožinės literatūros leidyklos (vėliau pavadintos „Vaga“) ir vaikų žurnalo „Genys“ užsakymu. Priskaičiuojama daugiau nei 10 jos iliustruotų knygų vaikams, daugiausia lietuvių autorių kūrinių. Daugiau nei du dešimtmečius (1963–1987 m.) ji dirbo M. K. Čiurlionio meno mokykloje mokytoja ir ugėd jaunuosius menininkus. Didžiausią atgarsį visuomenėje susilaukė jos darbai, sukurti kartu su vyru dailininku Algirdu Steponavičiumi, tai monumentalioji sienų tapyba: 1964 metais jie kartu ištapė pano legendinėje Vilniaus vaikų kavinėje „Nykštukas“ ir Valkininkų vaikų sanatorijoje „Pušėlė“, darbai buvo baigti 1973 m. Už kūrybą ji apdovanojama Lietuvos ir tarptautinėmis premijomis, 1980 m. jai suteiktas nusipelnusios meno veikėjos vardas, 1997 metais – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5 laipsnio ordinas, 2015 m. už viso gyvenimo indėlį į dailę jai suteikta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija.

Kai pradėdame kalbėti apie menininkės kūrybą ir jos reikšmę, ima skleistis kiti, daug platesni horizontai. Birutė Žilytė kartu su kitais savo kartos dailininkais nuo XX a. 7-ojo dešimtmečio pradžios plėtojo modernią vaizdo stilizaciją. Kūrybos temų daugiausia sėmėsi iš lietuvių pasakų, legendų, mitų, Lietuvos istorijos. Dailininkės iliustracijoms būdingi fantastiniai vaizdai, sąlyginė erdvė, ryškios dekoratyvios spalvos, monumentalios stilizuotos formos. Tarp

knygų – ryškiausias dailininkės kūrinys – iliustracijos Aldonos Liobytės knygai „Pasaka apie narsią Vilniaus mergaitę ir galvažudį Žaliabarzdį“ (Vilnius: Vaga, 1970). Knyga iki šiol neprarado savo aktualumo, sulaukė ne vieno pakartotinio leidimo, yra skaitoma ir mėgiama ne vien mano kartos, bet ir daug vėliau ją skaičiusių vaikų ir jų tėvų. Jos knygose kuriama erdvė buvo ne vienatvės, o kūrybos ir bendravimo: joje galima buvo tapatintis su ptais nėrinuotais sijaonais ir dar įspūdingesniais pasijoniais, dailiais herojų drabužiais ir bateliais, modernia interjero erdve ir daiktais, joje tarpstantis vaizdų pasaulis leido keliauti neregėtais toliais. Dailininkės sukurtame meniniame pasaulyje puikiai dera sodrios spalvos, ypatingoji avietinė raudona, siurrealistinė tapybinio vaizdo dermė, saugus ir tyras pasaulis. Iliustracijoms dailėtyrininkai priskiria oparto ir kitų modernių dailės srovių įtakas, jos knygos susilaukė pripažinimo ir tapo paveikslėlių knygų ir dizaino pavyzdžiu daugeliui vėlesnių kūrėjų. Taip dailininkės kūryba, jos pedagoginė veikla ir edukacinis kūrybos aspektas sklėdė kitą meno reikšmę, ženkliai prisidėjusi prie paties meno augimo ir jo modernėjimo.

Šiandien Vilniaus dailės akademija, suteikdama Birutei Žilytei garbės profesorės vardą, ne vien fiziškai priima į savo narių akademinę bendruomenę, bet ir žmogiškąja prasme pačiais nuoširdžiais sveikinimais prisideda prie artėjančio itin garbingo Birutės Žilytės 90-ojo jubiliejinio gimtadienio, kurį dailininkė minės jau po gerų trijų mėnesių, vasaros pradžioje, birželio 2 dieną. Vilniaus dailės akademija, suteikdama garbės profesorės vardą kartu ir įsipareigoja visai puoselėti, saugoti ir viešinti Birutės Žilytės, kaip savo narės, dailės palikimą, kuriam epochų kaitoje išliko ir didelių pavoju. Juk žinome, kad 1964 metais sukurtas „Nykštuko“ kavinės pano jau buvo sunaikintas atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę ir pasikeitus jos savininkams. Paradoksalu, bet Valkininkų vaikų sanatorijoje „Pušėlė“ esanti freska, nors ir apgailėtinos būklės, tapo svetimesnė nei pati sovietinėje statytas sanatorijos pastatas. Vilniaus dailės akademija, suteikdama garbės profesorės vardą kartu globia ir visą 7–8 dešimtmečio epochą bei jos meno paveldą.

Man, garbės profesorės vardas asocijuojasi su raudona spalva. Skaitydama išsamią lietuviškai išleistą Michel Pastoureaux studiją „Spalvos istorija: Raudona“ (Vilnius: Artseria, 2018), radau daugybę šios spalvos reikšmių ir niuansų, tai romėnų pumpuras, raudonas rašalas, Bažnyčios tėvų raudona, Kristaus kraujas, valdžios raudona, meilės, šlovės, grožio spalva ir daugybę kitų šiai spalvai suteikiamų reikšmių. Tačiau joje aš pasigedau tos raudonos, kurią pažinau iš 70-aisiais išleistos knygos apie Vilniaus mergelę ir galvažudį Žaliabarzdį, tai to laiko drąsa ir ryžtu alsuojantis purpuro raudonis, kurį mano karta pažinome iš Birutės iliustracijų ir apie kurią jums, nors trumpai turėjau progos papasakoti.

Vilniaus dailės akademijos bendruomenės narė dr. Jolita Liškevičienė

SENATE

Vasario 19 d. posėdis susidėjo iš dvejų dalių. Pirmoji vyko A. ir A. Tamošaičių namuose, kita, iškilminga posėdžio dalis – VDA Gotikinėje salėje.

Posėdyje dalyvavo 22 nariai. Svarstytas VDA Senato darbo reglamento tikslinimas. Senato pirmininkė doc. Marija Marcelionytė-Paliukė pristatė Senato darbo reglamento taisyms, kurie buvo atlikti, atsivėlgiant į atnaujintas LR Mokslo ir studijų įstatymo nuostatas. Pasisakė I. Skauronė, A. Narušytė, V. Trakimavičius, A. Lisauskienė, Alv. Klimas, I. Pleikienė, M. Šaliamoras, M. Iršėnas. Jie pateikė pastabas dėl Senato sudarymo tvarkos, sudėties proporcijų, senato funkcijų. Nutarta, atsivėlgęs į pateiktas pastabas pataisyti ir kitam Senato posėdžiui teikti tvirtinti VDA Senato darbo reglamentą.

Svarstyta studijų programų atnaujinimas, pavadinimų keitimai, naujų specializacijų įvedimas. Pirmiausia prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė pristatė Kauno fakulteto I pakopos programos „4D Meno objektai“ (su stiklo, keramikos ir skulptūros specializacijomis) aprašą su priedais. Nutarta tvirtinti Kauno fakulteto I pakopos programos „4D Meno objektai“ (su stiklo, keramikos ir skulptūros specializacijomis) aprašą su priedais; Prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė pristatė Vilniaus fakulteto Paminklotvarkos katedros I pakopos Dailės ir interjero restauravimo studijų programos „Meninių baldų restauravimas“ ir „Metalų dirbinių restauravimas“ specializacijų Telšių fakultete aprašus su priedais. Nutarta tvirtinti Vilniaus fakulteto Paminklotvarkos katedros I pakopos Dailės ir interjero restauravimo studijų programos „Meninių baldų restauravimas“ ir „Metalų dirbinių restauravimas“ specializacijų Telšių fakultete aprašus su priedais; Prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė pateikė informaciją apie Vilniaus fakulteto I ir II pakopų studijų programų pavadinimų keitimą: „Monumentalioji dailė“ į „Įvietintas menas“ ir „Kostiumo dizainas“ į „Mados dizainas“ ir rengiamų programų atnaujinimus Klaipėdos fakultete. Pasisakė A. Mandeika ir Alv. Klimas. A. Mandeika pasiūlė ir pasiūlymas buvo priimtas, kad, skelbiant apie numatomą vykdyti stojimą į VDA programas, reikia paminėti, kad Klaipėdos fakultete vykdoma programa „Grafinis dizainas“ su Medijų dizaino specializacija ir programa „Interjero dizainas“ su Laivo interjero specializacija. Šių programų specializacijų klausimus svarstyti kovo mėn. Senato posėdyje.

Po to Senato pirmininkės pavaduotojas prof. P. Mazūras informavo, kad gauti prašymai suteikti pedagoginius vardus: profesorius – VF profesoriumi Kęstučiui Vasiliūniui, KF profesoriumi Valmantui Gutauskui ir Rolandui Rinkūniui ir

docento vardą – VF docentams Ievai Paltanavičiūtei, Ievai Skauronei, Marijai Marcelionytei-Paliukei, Matui Dūdai, KF docentui Aurimui Švedui. Pažymėjo, kad yra pateikti visi reikalingi kandidato pedagoginius vardus gauti dokumentai, teigiamos rekomendacijos ir prašė trumpai pristatyti kandidatus. Pasisakė R. Rinkūnas, M. Marcelionytė-Paliukė, V. Almonaitytė Navickienė. Išrinkta slapto balsavimo komisija (pirmininkė Vaida Almonaitytė Navickienė, Alvydas Mandeika, Mykolas Deveikis), išdalinti slapto balsavimo biuleteniai, balsuojama. Balsavimo rezultatai tokie: posėdyje dalyvavo 22 Senato nariai, balsodėjeje rasti 22 balsavimo biuleteniai, 2 iš jų – negaliojantys. Visi balsavimui pateikti kandidatai surinko po 20 balsų. Nutarta: 1) suteikti profesorius pedagoginį vardą VF profesoriumi Kęstučiui Vasiliūniui ir KF profesoriumi Valmantui Gutauskui ir Rolandui Rinkūniui; 2) suteikti docento pedagoginį vardą – VF docentams Ievai Paltanavičiūtei, Ievai Skauronei, Marijai Marcelionytei-Paliukei ir Matui Dūdai ir KF docentui Aurimui Švedui.

Svarstytas Rektorės teikimas dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją su prašymu investuoti valstybės turtą į Vilniaus dailės akademiją.

Rektorės pavaduotojas ūkiui Virgilijus Kireilis pristatė rengiamą VDA prašymą LR ŠMSM investuoti valstybės turtą į Vilniaus dailės akademiją. Pateikė VDA pagal valstybės patikėjimo sutartį valdomo nekilnojamojo turto, investuojamo didinant VDA savininko kapitalą, sąrašą, informavo apie atliktus ir reikalingus atlikti darbus, vykdam šį projektą. Nutarta: 1) Pritarti viešosios įstaigos Vilniaus dailės akademijos pagal valstybės turto patikėjimo sutartį valdomo nekilnojamojo turto, investuojamo didinant viešosios įstaigos Vilniaus dailės akademijos savininko kapitalą, sąrašui ir jame išvardintų objektų investavimo tikslui – Studijų infrastruktūros modernizavimui VDA Kauno fakultete; 2) Pritarti šio nutarimo 1 punkte nurodytame sąraše išvardintų objektų investavimui ir sąrašo teikimui VDA Tarybai tvirtinti.

15 val. prasidėjo iškilminga posėdžio dalis. Jo metu vyko Garbės profesorės vardo teikimas lietuvių dailininkei grafikei, tapytojai monumentalistei, knygų iliustratorei Birutei Žilytei. Po to Garbės daktarės vardas teiktas dailės istorikei, menotyros mokslų daktarei, rašytojai Kristinai Sabaliauskaitei. VDA Senųjų rūmų Baltajame koridoriuje veikė Birutės Žilytės ir Kristinos Sabaliauskaitės kūrybos paroda.